

Поняття соціального адаптування в перекладознавстві

Перекладознавство, як і інші процеси в світі, має свої соціальні коріння і вважається соціальним процесом.

Головною метою нашого дослідження є уточнення перекладознавчого тлумачення терміну *адаптування*. Вона розподіляється на конкретні завдання дослідження: а). виявити сутність, систему і структуру лінгвістичного терміну *адаптування*; б). визначити статус метакомунікатива та його прагмасемантичні різновиди.

Як нами вже було зазначено, термін *адаптування* сприймається нами як метакомунікатив. В своїй роботі В.О. Черненко зазначає: “Соціокультурна ситуація сучасності актуалізує необхідність пошуку узагальнюючих складових сенсових одиниць у науці та культурі (метатекст, метакультура, теорія Єдиного Поля...)” [1].

Для того, щоб довести необхідність розкриття цієї теми, ми пропонуємо погляд Л.І.Ляоти на методи проведення прикладного політичного аналізу: “Дж. Сорторі характеризує появу “концептуальних натяжок” як свого роду падіння вченого з “дробини абстракцій”, коли один і той же концепт зводить до єдиного цілого елементи макротеорій, теорій середнього рівня і мікротеорій”. [2]

В узком смысле социологической школой иногда называют направление во французской (шире – франкоязычной) лингвистике конца 19 – начала 20 вв., связанное с именами А. Мейе, Ж. Вандриеса и др.; ранее к этой школе относили и Ф. де Соссюра. Интерес к социальному функціонуванню мови був до певної ступені присущ лінгвістам першої половини 19 в., особливо В. фон Гумбольдту, який підкреслював нерозривність життя мови і життя народу” [3]. У 20 столітті Ч. Фергюсон, У. Лабова, У. Вайнрайх, А.К. Хеллдей та інші висловили свою думку про існування соціального контексту мовленнєвої комунікації. Про вивчення мовних картин світу у зв’язку із формуванням так званих комунікативних технологій писали в своїх дослідженнях такі сучасні лінгвісти, як Н.Д. Арутюнова, М. Брейтер, А. Грачов, С. Єлістатов тощо.

Концепт як інваріантне значення номінативи “formula nation-state” перекладено “формула державнація” [4: 111; 5: 105] чи “the kindred country syndrome” перекладено “синдром “країн-родичів” [4: 126; 5: 121]. Переклад метафоричних значень викликає певну складність, тому що оснований на асоціативному перекладі, а не на основі ознак первинних значень. Номінатива словосполучення трактує концепт, який є макромоделлю культури, а культура є макромоделлю концепту. Сам же концепт, як такий, є породженням культури, але він і сам породжує культуру.

Для того, щоб довести необхідність розкриття цієї теми, ми пропонуємо погляд Л.І. Ляоти на методи проведення прикладного політичного аналізу: “Дж. Сорторі характеризує появу “концептуальних натяжок” як свого роду падіння вченого з “дробини абстракцій”, коли один і той же концепт зводить до єдиного цілого елементи макротеорій, теорій середнього рівня і мікротеорій” [5].

Перекладознавство, в цілому, страждає від недостатньої кількості уніфікованих структур чи схем, які б представляли аспекти (аспект – лат. *adepst* – той, що досягнув [6]) різних концептів запропонованих правил для отримання акомодаций (акомодация – це прагнення змінити самі вміння та навички відповідно до умов [7]) вихідного тексту (уніфікація текстів). Процес редагування на перших етапах відбувався б схематично та структурно. Для створення схеми адаптування правил потрібен час та цікаві знахідки. До сих пір створено багато варіантів, компіляцій граматичних таблиць. Необхідним постає питання удосконалення культурного адаптування до перекладу складних реалій іншої культури – лінгвокультури.

Одним з завдань свого дослідження ми поставили виявити сутність, систему і структуру лінгвістичного терміну *адаптування*. Нам вона уявляється такою: *адаптування* під час *редагування* – це зміна цільового тексту за допомогою аспектів різних концептів та знайдення системи приведення цільового тексту у відповідність із нормами та стилем лінгвокультури оригінального тексту (наукової статті).

Соціологізм в лінгвістиці допомагає перекладачу-початківцю визначитися із сукупністю пізнавальних установок, ідей і методів лінгвістичного дослідження на основі врахування його знань про зв’язки мови та суспільства в його діяльності як професіонала під час редагування свого перекладу.

Однією з необхідних характеристик викладача чи наукового керівника є передача нормативної культури, яка дозволяє студенту вибрати правильні стандарти наукової діяльності, іншими словами, відчути себе не тільки студентом, а й науковцем, який переживає перехід від одного соціального прошарку до іншого. Відбувається таке тільки під час його діяльності в якості науковця-початківця за умови того, що він діє, повторюючи поведінку наукового керівника, викладача, як шаблон поведінки, якої треба дотримуватися для узгодженості дій у формі соціальної норми. Соціальна мобільність (вертикальна) початківця-науковця в свою чергу характеризується дистанцією чи числом страт (економічних та професійних) [3], які він проходить в своєму русі вгору, на нову ступінь за певний проміжок часу. Чим скоріше він навчається соціальному порядку системи, в якій діє, тим вище його мобільна швидкість.

Добре відомий момент сензоінформативності [8], про який ми згадуємо в одній із своїх робіт, повинен братися до уваги всіма науковими керівниками чи викладачами. Своєчасність у створенні чи сприйнятті

цілісної картини світу існує без попереджень чи нарікань. Вона існує у всьому, що потребує свого особистого часу для існування. Представимо собі розу, яка розквітла взимку, тому що її коріння знаходилося над теплотрасою. Наслідком «завуальованого обману» буде її загибель.

Соціолінгвістика (лат. *socialis* – общественный + *lingua* – язык) – лінгв. розділ мовознавства, що займається специфікою функціонування мови у суспільстві, соціальною обумовленістю мови та мовленнєвої діяльності, а також соціальною диференціацією мов (напр., різними соціальними діалектами) [8]. Тепер нам залишилось виконати останнє завдання: визначити статус метакомунікатива та його прагмасемантичні різновиди. Метакомунікативна компетенція [9] набуває нового статусу створення моделей та спроби описати й пояснити складні явища чи значення у цільовому тексті під час перекладу за допомогою таких прагмасемантичних різновидів як: прагмасемантичні особливості категорії оцінки, твердження, ілюстрації, доказу, пояснення тощо. Всі ці різновиди можна пояснити як особливості комунікативно-прагматичної діяльності. Ми рекомендуємо подальше дослідження метакомунікативної компетенції створення неологізмів та вивчення реалій на основі зробленого дослідження.

Проблеми перекладу як *метакомунікативної* діяльності перекладача належать до адаптування з метою *пояснення* мовних явищ з опорою на феномен мислення, його концептуальні асоціації, що призводять до кількісних змін в *словниковому* складі *прагмасемантичних різновидів*, що спричиняють якісні зміни в пошуках нових шляхів в методиці підготовки перекладача.

Література

1. Черненко В.О. Метажанр як феномен культури: містерія - літургія - опера - "Містерія". – Автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.04 / В.О. Черненко; Харк. нац. ун-т ім. В.Н.Каразіна. — Х., 2002. — 19 с.
2. Лясота Л.І. Проблеми інституалізації прикладного політичного аналізу та прогнозування у сучасному українському суспільстві // Політичний менеджмент. – № 4, 2006 – 54 с.
3. Фролов С.С. Социология. – 3-е изд., доп. – М.: Гардарики, 2000. – 344 с.
4. Політична думка // Укр. науков. журнал: АТ «Політична думка». – К. 1997 – 185 с.
5. Політична думка // Укр. науков. журнал: АТ «Політична думка». – К. 1997 – 185 с.
6. Комлев Н.Г. Словарь иностранных слов. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2000. – 672 с.
7. Васюкова И.А. Словарь иностранных слов. – М.: АСТ-ПРЕСС, 1999. – 640 с.
8. Софійська Т.С. Роль сензоінформативности в активизации учебного процесса // Збірка статей та тез Проблеми активизации обучения иностранным языкам. – Київ. університет. – 1992. – С. 59 – 64.
9. Матюхіна Ю.В. Развитие системы фатичной метакоммуникации в английском дискурсе XVI – XX ст. – Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Ю.В. Матюхіна; Харк. нац. ун-т ім. В.Н.Каразіна. — Х., 2004. — 20 с.